

A KISGYERMEKNEVELÉS INTÉZMÉNYI BEÁGYAZÓDÁSÁNAK NEMZETKÖZI IRÁNYVONALAI ÉS A KISGYERMEKNEVELŐI PROFESSZIÓ ALAKULÁSÁNAK ÚTJA

INTERNATIONAL TRENDS IN THE INSTITUTIONAL EMBEDDING OF EARLY CHILDHOOD EDUCATION AND THE DEVELOPMENT PATH OF THE EARLY CHILDHOOD EDUCATOR PROFESSION

BARABÁSI Tünde

Abstract: In Romania, the importance of preparing teachers for nursery education has increased, both through the extension of the early childhood education curriculum to the nursery education segment and through the embedding of nursery education in the educational system. All these changes also imply the launching of a nursery teacher training at higher education level as well. In this context, it is particularly actual and important to examine the practices of other countries in this area. The study undertakes a comparative analysis of the international characteristics of early childhood education, mainly along the lines of sectoral classification. Another strand of analysis looks at the pathways to becoming a nursery teacher. The results show that in Romania, as in many other European countries, nursery education is an initial stage in the education system and part of integrated early childhood education. At the same time, the analysis also shows that the changes in the field of early childhood education in our country are moving towards greater efficiency and professionalism, i.e. towards professionalisation.

Keywords: early childhood education, Romanian nursery education, international context, comparative analysis, institutional changes, nursery teacher training, professionalisation

1. Bevezetés

A személyiség alakulása szempontjából minden életkori szakasznak megvan a maga jelentősége. Napjainkban a kisgyermekkorai nevelésre egyre nagyobb figyelem irányul nemzetközi szinten is, ugyanis a kutatások alátámasztják, hogy a 0-3 év közötti időszak több szempontból is szenzitív és meghatározó jelentőségű a későbbi tapasztalatszerzés, tanulás, alkalmazkodás, szociális viselkedés sikeressége szempontjából (Kocsis, 2019). „A tanulás és a nevelés a születéssel kezdődik és a korai évek a legmeghatározóbbak a gyermekek életében, mivel megalapozzák az egész életen át tartó fejlődésüket.” (Európai Unió Tanácsa, 2019, 1). Ebből a felismerésből fakad egyrészt a kisgyermekkorai nevelés leghatékonyabb módozatainak az útkeresése, másrészt pedig a kisgyermeknevelő-képzés átgondolása. Romániában sajátosan az utóbbi években három olyan mérföldkövet is meg tudunk nevezni, amely a kisgyermeknevelés szakszerűsége irányába mutat: 2019-ben megjelenik a Koragyermekkorai Nevelés Curriculuma, mely a 0-3 éves kor közötti időszak szabályozásának dokumentuma is az óvodáskorai neveléssel egységben, 2021-ben a kisgyermeknevelés az oktatási rendszer részévé válik és előreláthatóan 2025-től bölcsődei szakemberképzés új szintje is kiépül, ugyanis bölcsődei nevelői alapképzés indul a felsőoktatásban. Ezen változások elemzésében-értelmezésében fontos megvizsgálunk, hogy a kisgyermeknevelés intézményi beágyazódásának milyen nemzetközi trendjeivel találkozunk, és ehhez minként viszonyul a frissen átalakított romániai

rendszer, valamint, hogy a kisgyermeknevelővé válás milyen változatai rajzolódnak ki európai és romániai vonatkozásban.

2. A kisgyermeknevelés intézményi beágyazódása: európai atlasz/körkép

Az egységes és kisgyermekkorra is kiterjedő romániai Koragyermekkori Nevelési Curriculum megjelenését (2019) az oktatási rendszer szerkezeti bővülése követte, amelynek megfelelően a bölcsődei nevelés is immár az oktatási rendszer részét képezi a 100/2021-es Sürgősségi Kormányrendelet és az 566/2022-es Kormányrendelet értelmében. A romániai bölcsődei nevelésben bekövetkezett változásoknak nemzetközi kontextuális kereteit vizsgáljuk annak érdekében, hogy nyomon követhessük, miként illeszkednek a jellemzők az európai koragyermekkori nevelés sajátosságaihoz, trendjeihez, illetve, hogy a változások irányvonalai és mozgatórugói könnyebben értelmezhetővé váljanak.

A kisgyermekkorai gondozás, nevelés terén alapvetően kétféle gyakorlat különböztethető meg. Az egyik esetben a három éven felüli gyerekekkel pedagógus, a három év alattiakkal valamilyen más végzettségű szakember foglalkozik. A pedagógusképzettség legtöbb esetben felsőfokú, leggyakrabban BA végzettségnek felel meg, a második esetben az egyéb képzettség általában alacsonyabb képzettséget is jelent. A másik esetben a koragyermekkorai nevelésben (0-6 év) azonos képzettségű pedagógus foglalkozik, különböző intézményi keretek között (Darvay, 2018; Stan, 2019). Romániában az első megoldás érvényesül még jelenleg (Stan, 2019), bár éppen most éljük az átalakulás folyamatát, hiszen már küszöbön van a bölcsődei nevelők felsőoktatási keretek közötti felkészítése – akárcsak az óvodapedagógusoké – és így várhatóan az egységes koragyermekkorai nevelési szakképzési rendszer honosodik meg (amint erre az alábbiakban még lesz utalás).

A koragyermekkorra való szakosodáshoz vezető képzés tekintetében viszonylag nagy az eltérés az egyes országok között, amit bizonyára a koragyermekkorai nevelés (és egyes szakaszainak) ágazati besorolása is befolyásol. Az alábbi (1.) táblázatban összefoglalóan mutatjuk be, hogy 17 európai országban a koragyermekkorai nevelés mely ágazathoz tartozik. Láttatjuk azt is, hogy a figyelem kiterjed-e külön az óvodai nevelés mellett a bölcsődés korosztályra is, valamint, hogy a nevelési-oktatási szakhatóság felelősségi körébe tartozó-e a legfiatalabb korosztály nevelési gondozási feladatainak az ellátása. Látható lesz a táblázatból, hogy több olyan ország is van, ahol a koragyermekkorai nevelés fókuszban az óvodára irányul, a bölcsődei nevelés és a bölcsődés korosztály kisebb figyelmet kap.

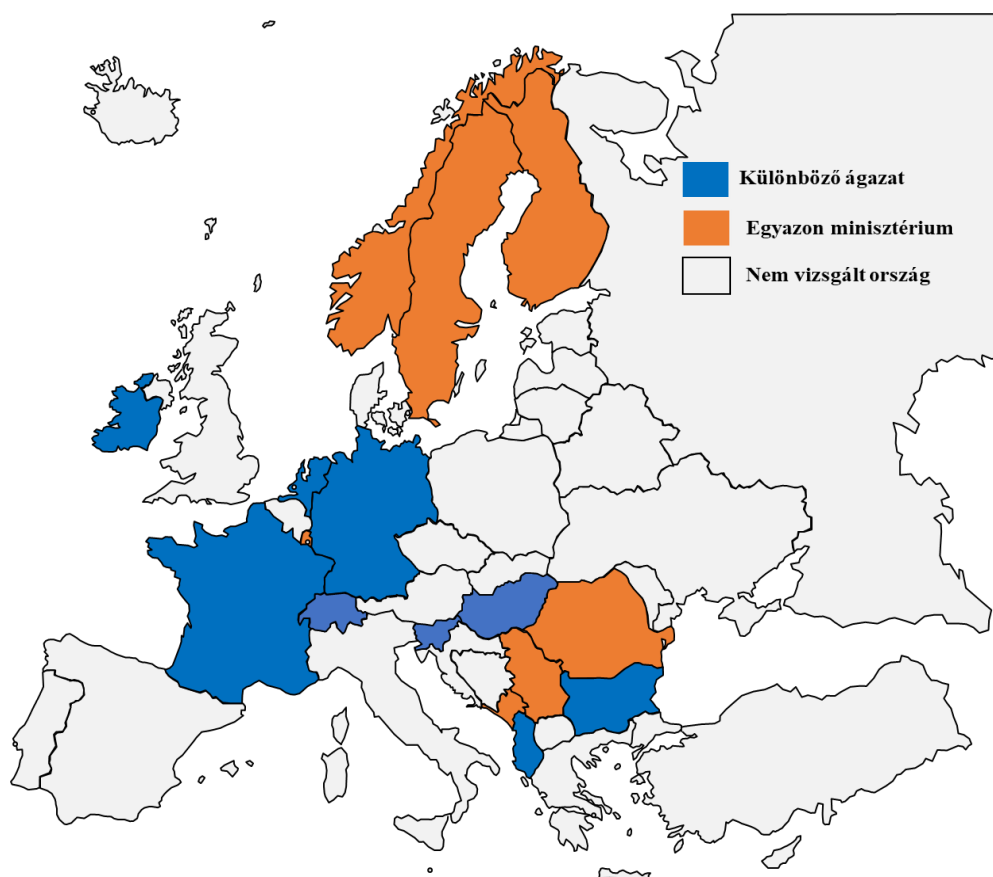
1.táblázat: Európai országok koragyermekkorai nevelési programjai és ágazati betagolódása (Aursand és mtsai, 2022 és [National Education Systems \(europa.eu\)](https://national-education-systems.europa.eu/) alapján saját szerkesztés)

Ország	Ágazati betagolódás (mely minisztériumhoz tartozik?)	Szervezési keretek/programok	Megjegyzések
Albánia	A bölcsődék a helyi önkormányzati egységek irányítása alá tartoznak	Bölcsődék/óvodák 0-3 éves korú gyermekek számára (nem kötelező)	Nem kötelező Különválasztja az óvodai (preschool) neveléstől
	Oktatási és Sportminisztérium	Óvoda 3-6 éves korú gyermekek számára (nem kötelező) Előkészítő osztályok/óvoda 5-6 éves gyermekek számára (nem kötelező)	Nem kötelező Kidolgozott curriculum a 3-6 éves korosztály számára
Bulgária	Egészségügyi Minisztérium	Bölcsőde: 3 hónaptól 3 éves korig	
	Oktatási és Tudományos Minisztérium	Óvoda: 3-6/7 éves korig	Igénybe vehető már 2 éves kortól is 5 éves kortól kötelező
Finnország	Oktatási és Kulturális Minisztérium	8 hónapos kortól 6-7 éves korig	Egységes koragyermekkorai nevelés; egységes curriculum alapján

Franciaország	Szolidaritási és Egészségügyi Minisztérium	Bölcsődék (0-3 éves korú gyermekek számára)	A bölcsődék hivatalos programot nem követnek. Referenciális program áll rendelkezésre.
	Nemzeti Oktatási Minisztérium	Óvodák (2-6 éves korúak számára)	Az óvodák hivatalos program szerint működnek
Hollandia	Oktatási, Kulturális és Tudományos Minisztérium	Óvoda: 6-8 hetes kortól 4 éves korig terjedően Iskola: általános alapfokú oktatás 4-5 éves kortól 12 éves korig	Nincs egységes program. Kiválasztása az iskola politikájától és kultúrájától, valamint a pedagógusok szemléletmódjától függ. 5 éves kortól az oktatás kötelező
Írország	Oktatási Minisztérium és a Gyermekügyi, Egyenlőségi, Fogyatékosügyi, Integrációs és Ifjúsági Minisztérium	A koragyermekkorai gondozási és nevelési program egy általános kétéves óvodai program, amely minden korosztályba tartozó gyermek számára elérhető. Ez 2 év 8 hónap – 5 év 6 hónap közötti életkorban vehető igénybe	Bölcsődei és óvodai nevelést az iskolarendszeren kívül, magán-, közösségi és önkéntes érdekeltségek sokasága nyújtja. Ezért a szakaszért a Gyermekügyi, Egyenlőségi, Fogyatékosügyi, Integrációs és Ifjúsági Minisztérium a felelős
Koszovó	Oktatási, Tudományos, Technológiai és Innovációs Minisztérium	Óvoda 0-6 éves korú gyermekek számára Az iskolához tartozó óvodai (előkészítő) osztályok az 5-6 éves korosztály számára	Bölcsődei korosztályra vonatkozó curriculum kidolgozás alatt
Luxemburg	Oktatási, Gyermek- és Ifjúsági Minisztérium	Bölcsődék és ún. mini-bölcsődék Többnyelvű nevelés program (0-4 éves korig); korai nevelés (3-4 éves korig)	Nem kötelező. A minisztérium meghatározza a fejlesztési programok kereteit.
		Óvodai nevelés (4-6 éves korig)	Tankötelezettség
Magyarország	Kulturális és Innovációs Minisztérium	Bölcsőde (4 hónapos kortól 3 éves korig)	Nem kötelező, térítési díj ellenében vagy támogatottan igénybe vehető intézményi ellátás
	Belügyminisztérium	Óvoda 3-6 éves korig	Minden gyermek számára (külön szabályozva a felmentés lehetőségét) kötelező, ingyenes ellátás
Montenegró	Oktatási, Tudományos és Innovációs Minisztérium	Bölcsőde: 0-3 éves korig Óvoda 3-6 éves korig	
Németország	Minden tartomány külön jogalkotási joggal rendelkezik	Több lehetőség: bölcsőde és óvoda külön, vagy egy intézményként	2013 óta inkább az egység intézmények jellemzőek
Norvégia	Oktatási és Kutatási Minisztérium	Óvoda 0-5 éves korú gyermekek számára	
Románia	Nevelési Minisztérium	Bölcsőde: 0- 3 éves korig Óvoda: 3-6 éves korig A 2-3 éves korú gyerekek bölcsődei és óvodai szolgáltatást egyaránt igénybe vehetnek	Egységes curriculum alapján Óvodai nagy- és középcsoport kötelező

Svájc	Nincs külön felelős minisztérium vagy osztály	Nappali foglalkoztató központok: 3 hónaptól- 4 éves korig Játszócsoportok (playgroups) 2,5-4 év között Óvoda: 4-6 éves korig	Az óvoda kötelező
Svédország	Oktatási és Kutatási Minisztérium	Bölcsőde: 0-1 év között Óvoda: 1-5 éves kor között	A bölcsőde nyitott intézmény, a gyermek gondozójával együtt veheti igénybe
Szerbia	Oktatási, Tudományos és Technológiai Fejlesztési Minisztérium	Bölcsőde: 6 hónaptól - 3 éves korig; Óvoda: 3 és 6 éves kor között Iskolaelőkészítő program: 6-7 év között	
Szlovénia	Oktatási Minisztérium	Óvodai nevelés 1-6 éves kor között	

A táblázatban a színessel kiemelt országok esetében azt találtuk, hogy a kisgyermeknevelés (bölcsődei nevelés) ágazati besorolás tekintetében az óvodák és iskolák irányítását is megvalósító hatóságok (legtöbb esetben minisztérium) alá tartoznak ezek megnevezésétől függetlenül. Látható, hogy az északi országok mindenike (Svédország, Norvégia, Finnország), a tág értelemben vett Kelet-Közép-Európa országai közül több is, mint pl. a történelmi Jugoszlávia három utódállama (Szlovénia, Szerbia, Montenegró) is a legfiatalabb korosztály helyét az oktatási rendszerben látja, vagy egy minisztérium alá sorolódnak, tehát mindenképpen vannak egyértelmű kapcsolódási pontjaik (l. 1. ábra).

1. ábra: A bölcsődei nevelés ágazati besorolása egyes vizsgált európai országokban (saját szerkesztés)

A többi ország esetében vagy nincs külön felelős minisztérium (Svájc, Németország esete) vagy nem találtunk egyértelmű adatokat etekintetben, bár az ország oktatási rendszerének szerkezetéből egyértelműen látszott, hogy nem vállal felelősséget a szaktárca a nevelés kezdő szakaszára, a legfiatalabbakéra nézve. Ezekben az esetekben a kisgyermekkor oktatási szintjét teljesen beleolvasztják az ún. koragyermekkor nevelésbe, így az óvodai neveléssel egy kontextusban olvashatunk róla (pl. Koszovó, Hollandia). Vannak olyan országok is, ahol a koragyermekkor nevelés két szintje teljesen elkülönül egymástól az ágazati besorolás tekintetében is. Ilyenek Albánia, Bulgária, Franciaország, Írország, Magyarország. Ebbe a sorba tartozott a romániai bölcsődei nevelés is 2021-ig, amikor is a 100/2021-es Sürgősségi Kormányrendelet (Ordonanță de urgență nr. 100/2021) értelmében a szociális ágazatból kiemelték és oktatási betagozódást nyert (Barabási, 2023). Ennek megfelelően ma már a bölcsődék a közoktatási rendszer részét képezik, a 0-3 éves kor közötti kisgyermekek számára nyújtva integrált nevelési, gondozási és felügyeleti szolgáltatásokat. A törvényi keret egy évvel később kibővült, így azóta a bölcsődék működését az 566/2022-es rendelet (Hotărârea nr. 566/2022) szabályozza, mely meghatározza azokat az intézményi változatokat, amelyekben kisgyermeknevelés történhet, az alábbiak szerint:

- 1) bölcsődék jogi személyiséggel rendelkező óvodákhoz csatoltan
- 2) bölcsődék jogi személyiséggel rendelkező oktatási intézményekhez csatoltan, melyek szerkezetében óvoda is található
- 3) oktatási intézményhez nem csatolt bölcsődék, melyeket a helyi önkormányzatok tartottak fenn, és amelyek önálló jogi intézménnyé válnak, a tanfelügyelőségek hatáskörébe kerülve
- 4) napközbeni foglalkoztató központok bölcsődei csoporttal (ezek nem minősülnek oktatási intézményeknek).

A nemzetközi irányvonalakat figyelve egyértelmű, hogy a romániai intézményrendszeri módosulásnak jól megragadható nemzetközi tendenciái léteznek és jó esetpéldái mutatkoznak számos európai országban. Mindezek mellett az Európai Tanács 2019-es ajánlásai között egyértelműen megfogalmazódik, hogy „a kisgyermekkor nevelésre és gondozásra úgy kell tekinteni, mint az oktatási és képzési rendszerek alapjaira, és annak a teljes oktatási lánc szerves részét kell képeznie” (Európai Tanács Ajánlása, 2019, 1). A bölcsődei nevelés oktatási ágazatba illesztése által egyben ennek az elvárásnak is eleget tesz a romániai oktatási rendszer.

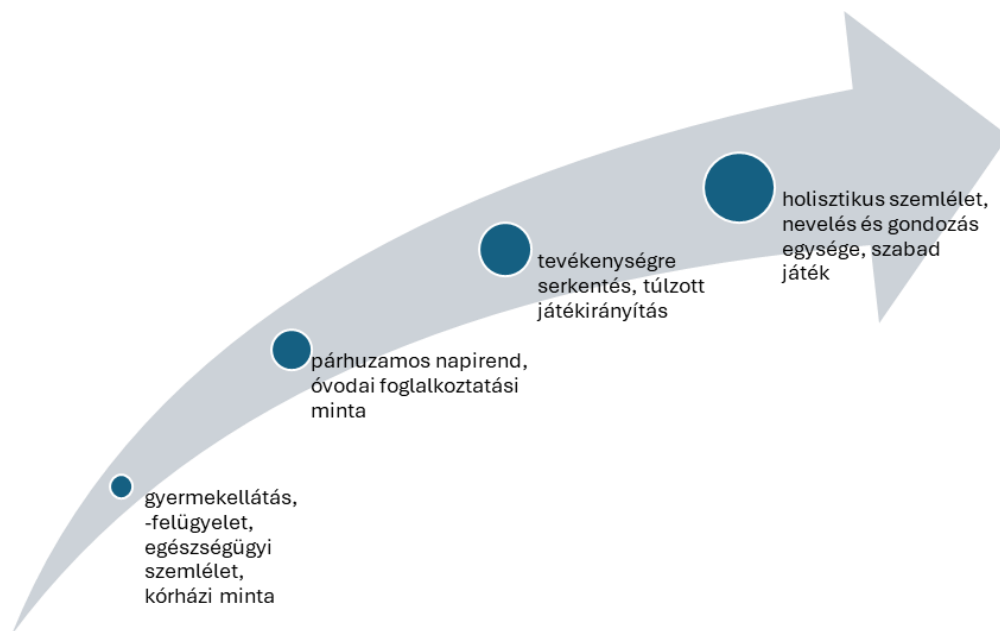
3. A kisgyermeknevelés professzióvá alakulása

A kisgyermeknevelési professzió fejlődése elválaszthatatlan egyrészt a bölcsődei intézményrendszer fejlődésétől, másrészt az életkori szakasz jelentőségének, további fejlődési lehetőségeket befolyásoló szerepének felismerésétől, így attól a szemléletmódtól, amellyel közelítünk ehhez a korosztályhoz.

a. A bölcsődei intézményrendszer fejlődése

Magyarországon már 1852-ben, Romániában csak később, 1949-ben létesültek az első bölcsődék. A bölcsőde intézményét az a társadalmi igény hívta életre, hogy a dolgozó anyák gyermekeinek felügyeletet lehessen biztosítani. Jól követhető az alábbiakban a bölcsődei nevelési személet és gyakorlat alakulási folyamata (nem évszámok láttatását célozzuk, hanem az alakulás érzékeltetését). Kezdetben leginkább gyermekellátó intézményekként működtek a bölcsődékés sokáig az egészségügyi szemlélet uralkodott. A második világháború után sokasodnak a bölcsődék, hiszen ahhoz, hogy a nők munkába tudjanak állni, a gyermekek napközbeni ellátást meg kellett oldani (Gyöngy, 2014). Ezekben az intézményekben a gyermekeknek merev napirendhez kellett igazodniuk, ahol az egyéni igények kielégítése helyett inkább a közösséghez való alkalmazkodás került előtérbe és a foglalkozások is nagyobb csoportokban valósultak meg. Erőteljesen érvényesült a kórházi minta, ahol a csoportszobák inkább kórtermekhez hasonlítottak. Mindez a szovjet blokk országaiban működő bölcsődék közös jellemzője volt (uo.). A kórházi mintára szervezett bölcsődék kedvezőtlen hatást gyakoroltak a gyermekek fejlődésére, ezért az egészségügyi szemléletet felváltja az óvodásítás, amikor is a környezet

ingergazdagságának biztosításával és a tevékenységek szervezésével próbálták ellensúlyozni a lemaradást. Ekkor minden gyermek ugyanazt a tevékenységet végezte (nem volt jellemző a differenciálás), annak megfelelően, hogy a gondozó milyen területen gondolta hasznosnak a fejlesztést. A foglalkozásokat többnyire óvodai mintára szervezték meg (Gyöngy, 2014). Egy következő fejlődési lépcsőfokon azt látjuk, hogy nem a párhuzamos tevékenykedtetésen (mindenki ugyanazt teszi) van a hangsúly, hanem a csecsemő egyéni igényeit és érdekeit kezdték előtérbe helyezni. Ennek következményeként a párhuzamos napirendet leváltotta az ún. folyamatos napirend, amikor is a gyermekek egyéni gondozásban részesülhettek és nem kellett társaikra várniuk. A fejlesztésben a tevékenységre serkentés szemlélete uralkodott, amikor is a gondozónő tudatosan tervezett tevékenységébe próbálták bevonni a kisgyermeket. Ez a serkentés gyakran a játékok teljes irányítását is jelentette (Pásztor, 2020), mert a felnőtt elképzelése szerinti tevékenykedés került előtérbe, a fejlődés elősegítése ezáltal, néhol erőszakolt jelleget öltött (Gyöngy, 2014). Egy későbbi szakaszban már azt látjuk, hogy az irányított játék átadja a helyét a szabad játék elvének, amelyben a kisgyermeknevelő feladata egyrészt a játék feltételeinek biztosítása játékszerek használatára vonatkozó tanácsadás, másrészt a gyermek önállóságának és egymás közötti interakcióik támogatása, a felmerülő konfliktusok kezelése. A szabad játék gondolatának elterjedése időben változó volt a szocialista országokban. Például Magyarországon sokkal hamarabb elterjedt, mint Kelet-Németországban. Ma már a holisztikus fejlesztési szemlélet az uralkodó, amely a gondozási és nevelési feladatok egymásba fonódó és egyidejű megoldására, az egyénre szabott, egyéni igényekhez igazított fejlesztésre helyezi a hangsúlyt (lásd 2. ábra).

2.ábra: A bölcsődei nevelés fejlődése (Gyöngy, 2014 és Pásztor, 2020 alapján saját szerkesztés)

Romániában a bölcsődék az 1970-1980-as években fejlődtek leginkább és gyermeklétszám szerint ekkor érték el a tetőpontot, amikor is országszerte közel 1000 bölcsőde és 90000 bölcsődés volt számoltartva (Nistor, 2019). Ehhez képest a 2021-2022-es tanévben 21690 gyermeket írtak be szülei a bölcsődébe, ami azonban növekvő tendenciát mutat. Az elmúlt tanévben (2022-2023) országosan 27000 bölcsődést regisztráltak 420 intézményben (Ministerul Educației, 2023). Ennek hátterében húzódó okok sokfélék lehetnek, de bizonyára az ágazati átszervezésnek is van jelentősége.

A bölcsődei gondozás-nevelés történetisége azt láttatja, hogy a kezdeti funkciók megőrzésével (Aggné, Mikonya, Mészárosné Darvay, Szarka, 2014) a tevékenysége gyermekcentrikusan alakult és hozta létre a mai kisgyermeki személyiség alakulását egyértelműen szolgáló bölcsődei nevelési szemléletmódot és gyakorlatot.

A bölcsődei nevelés történetét nyomon követve azt látjuk, hogy a bölcsődei nevelői (kisgyermeknevelői) szerepkört a gondozói előzi meg, és az intézményi fejlődés, a benne zajló tevékenység egyre szakszerűbbé válásával egyidejűleg a kisgyermeknevelői szakma professzionalizálódását eredményezi. Azt is mondhatjuk, hogy a gondozónői szakmából fejlődött ki a kisgyermeknevelői, melyben mérföldköveket jelent a hatásvizsgálatok szemléletformáló ereje, valamint az ágazati besorolás is. A bölcsődei nevelés és a személyzet professzionalizációjára való odafigyelés annál is inkább fontos, minthogy „a magasabb felkészültség pozitív korrelációt mutat a jobb minőségű szolgáltatással, valamint a személyzet és a gyermekek közötti interakciók magasabb színvonalával, és ebből következően a gyermekek számára jobb eredmény érhető el fejlesztésük terén” (Európai Unió Tanácsa, 2019, 3). A bölcsődék oktatási rendszerbe tagolódása egyértelműen a professzionalizáció létrejöttét hivatott elősegíteni. Romániában a bölcsődék Nevelési Minisztérium alá szerveződésével egyidejűleg a 100/2021-es Sürgősségi Kormányrendelet alapján (Ordonanță de urgență nr. 100/2021) a bölcsődei nevelő/kisgyermeknevelő funkció didaktikai személyzeti besorolást is kapott 2022 decemberében a 6310/2022 Nevelési Minisztériumi Rendelet (ORDIN nr. 6310/2022) értelmében. Ez a szó szoros értelmében is jelzi, hogy a bölcsődei gondozókat kisgyermeknevelői szintre emelték, ami várhatóan a bölcsődei gondozási-nevelési szolgáltatások minőségében is vissza fog köszönni.

b. Gondozónóból kisgyermeknevelő

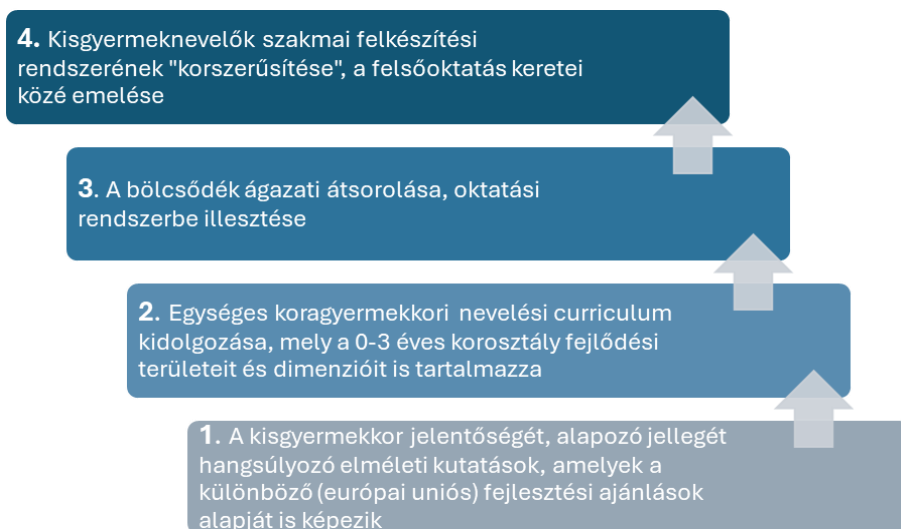
Egy szakma fejlődését jellemzően a professzionalizálás fogalmával ragadjuk meg. A professzió fogalmát az angol szakirodalom vezette be a különböző értelmiségi feladatokat ellátó szakértői tevékenységek történeti folyamatainak elemzésére. Ebben a megközelítésben “az egyes professziók kialakulása része annak a hosszabb történeti folyamatnak, amelynek keretében Európa országaiban a születési előjogokon alapuló hatalomgyakorlás különböző formáit fokozatosan felváltotta a szaktudáson, szakmai felkészültségen alapuló szabad foglalkozásválasztás. Ennek keretében alakulnak ki a különböző európai értelmiségi hivatások fő jellemzői: a) egyetemi tanulmányok keretébe rendezett, tudományosan megalapozott szakmai felkészítés, ehhez kapcsolódó vizsgák, végzettséghez kötött cím és szakmai képesítés megszerzése, b) az adott professzióhoz tartozó személyek tevékenységét szabályozó közös viselkedéskódex, c) további vizsgák letételéhez kapcsolódó, rangsoron alapuló szakmai karrier, magas társadalmi presztízs, d) törekvés a szakmai monopolhelyzet kialakítására, e) átlagon felüli anyagi megbecsülés, magas fizetés, különböző kedvezmények” (Németh, 2014, 23).

Németh András (2014) a professzionalizáció fogalmát a magasan képzett szakértői- vagy tudáselit egyetemen megszerezhető tudásának konstrukciós, illetve intézményesülési folyamatként értelmezi. A szakmásodás fogalma az alacsonyabb társadalmi presztízsű, középfokú szakiskolákban megszerezhető szakmák (pl. szakmunkás, közvetlen termelésirányító szakemberek, alsóbb iskolák pedagógusai) intézményesülési folyamatait foglalja magába. Oktatási-nevelési kontextusra vonatkoztatva az elemzést, a középiskolai és gimnáziumi tanárok képzése kezdetben mereven elkülönülő duális rendszerben (szakiskola/egyetem) történt. Az alsóbb iskolák pedagógusainak képzését szolgáló középfokú szakiskola csak felsőfokúvá válása után, a 20. század második felében jeleníti meg a professzionalizáció fontosabb tartalmi és formai elemeit.

Romániában a bölcsődékben dolgozók, akiket gondozónőknek hívtak, korábban érettségi oklevéllel, ezen belül bármilyen szakirányú középfokú végzettséggel gyakorolhatták hivatásukat. A magasabb szintű szakképzettségek irányába mutató elmozdulást jelentette a középiskolai szinten, pedagógiai líceumokban a kisgyermeknevelő szakok elindítása. 2011-től a 5347/7.09.2011 Minisztériumi Rendelet - amit a 5021/12.09.2013-as számú teljesít ki – értelmében a pedagógiai líceumokban bevezetik a bölcsődei nevelői szakirányt is. Számos pedagógiai és pszichológiai jellegű tárgyat nevez meg a fenti dokumentum, amelyek tanulmányozása szükséges a megfelelő szakmai kompetencia eléréséhez (Stan, 2019).

A bölcsődei kisgyermeknevelő professzió fejlődésében a következő lépcsőfokot annak az igénynek a megjelenése mutatja, hogy a képzés a felsőfokú oktatás keretei között kapjon helyet (Pásztor, 2020). A

romániai felsőoktatási rendszer most éli ezt a szakaszát, ugyanis jelenleg zajlanak a szakindítással kapcsolatos előkészületek. Érzékelhető, hogy hosszú utat tett meg a legfiatalabb korosztállyal foglalkozóktól igényelt képzettségi szint, azonban a felsőoktatásba sorolás minden bizonnyal a professzionalizáció egyik legegységesebb jelzője.

3.ábra: A romániai kisgyermeknevelés professzionalizációja felé vezető lépcsőfokok (saját szerkesztés)

A romániai esetpélda egyértelműen igazolja Fizek (2017, 57) feltevését, miszerint „az állam szerepe az iskolarendszer folyamatainak alakításában sok esetben egy adott szakma professzionalizációjára is döntő hatással lehet”.

c. A kisgyermeknevelők szakmai felkészítésének nemzetközi irányvonalai

A nevelő-gondozó szakemberek kompetenciája meghatározó szerepet játszik a koragyermekkor nevelés és gondozás színvonalában (Darvai, 2018). A kisgyermeknevelők szakmai felkészítésének jelentőségét az Európai Tanács 2019-es ajánlásai között is megtaláljuk, amelyben felhívják a tagállamok figyelmét egyebek között a kisgyermekkor nevelés és gondozás minőségének javítására. Ennek egyik leginkább meghatározó dimenziója a megfelelő szakemberekkel való ellátottság biztosítása. Ugyanez a dokumentum összegzi a kisgyermekkor nevelés és gondozás minőségi keretrendszerét. A 4. ábrán láthatjuk, hogy a minőségbiztosításban kiemelt dimenzió a **személyzet**, a hozzáférés, a curriculum, a monitorizálás és értékelés, illetve a kormányzás és finanszírozás mellett (Barabási-Stark, 2021).

4.ábra: Koragyermekkor nevelés minőségbiztosítási keretrendszere (European Commission, 2021, 10 alapján, saját kiemelés)

Ennek értelmében a legjelentősebb tényező a gyermekek jólléte, valamint tanulási és fejlődési eredményei szempontjából a személyzet, így munkakörülményei és szakmai fejlődése a nevelési minőség alapvető elemének tekinthető.

A magas színvonalú kisgyermekkorai nevelés és gondozás haszna hosszú távon jelentkezik, így színvonalának biztosítása ugyanolyan fontos, mint a hozzáférhetősége, megfizethetősége (Darvay, 2018). Az Európai Tanács javaslatai közül az egyik alaptétel kiemeli a jól képzett személyzet jelentőségét, akiknek alap- és továbbképzése lehetővé teszi hivatásuk betöltését. Éppen ezért, kisgyermekkorai nevelési és gondozási rendszerek hatékonyságának növelésében meghatározó jelentőségű lehet a képzettségi szintek emelése, a vonzó szakmai státusz és rugalmas karrierlehetőségek biztosítása. Mindez hozzájárulhat ahhoz, hogy olyan pedagógiai személyzettel rendelkezzenek a bölcsődék, amelynek tagjai teljeskörű szakmai képesítéssel rendelkeznek, a kisgyermekkorai nevelésre szakosodottak és magasan képzett szakemberek (Európai Tanács Ajánlása, 2019).

Ezeket az ajánlásokat nyomatékosítja a 2022-es jelentés (Európai Tanács Ajánlása, 2022), amely kiemeli, hogy a magas színvonalú kisgyermekkorai nevelés és gondozás megvalósítása a hozzáférés biztosítása mellett a pedagógusok képesítéseit és munkafeltételeit, továbbképzési lehetőségeit kell javítsa. Bár a kisgyermekkorai nevelés és gondozás ágazatát számos országban munkaerőhiány jellemzi, a munkafeltételek, a karrierlehetőségek és a javadalmazás javításával, rendszeres tovább- és átképzési lehetőségek biztosításával ez kezelhető. Ennek következtében az ajánlás a munkavállalók megfelelő készségeit biztosítandó alapvető célnak tekinti a kisgyermekkorai nevelésben és gondozásban dolgozók szakmai felkészítésének támogatását, az alapképzés elvárt szintjének emelését és a folyamatos szakmai fejlődés biztosítását. Ennek megfelelően készíti a tagállamokat arra, hogy a készségigényeket és a munkaerőhiányt a kisgyermekkorai nevelés és gondozás terén az alap- és továbbképzés javítása és a kisgyermeknevelők megfelelő szakmai pályafutásának biztosítása által orvosolja. Ennek érdekében szükséges a jelenleg és a jövőben a kisgyermekkorai nevelésben és gondozásban dolgozók szakmai készségekkel és kompetenciákkal való felvértezése, valamint a vonzó foglalkozási státusz és karrierlehetőségek kínálása számukra (ez jelenthet továbbképzést, átképzést, valamint tájékozási és pályaaorientációs szolgáltatásokat egyaránt).

Az ajánlásokat is szem előtt tartva a romániai szakképzett kisgyermeknevelők biztosítására tett erőfeszítések egyértelművé váltak az elmúlt két évben. Egyrészt folyamatban vannak az átképzések azok számára, akik eddig is bölcsődékben dolgoztak szakirányú képzettség nélkül, ugyanakkor a középfokú és egyetemi végzettségű óvodapedagógusi/tanítói képesítéssel rendelkezők számára is a 3811/2023-as Nevelési Minisztériumi Rendelet értelmében (Ordin 3811/2023).

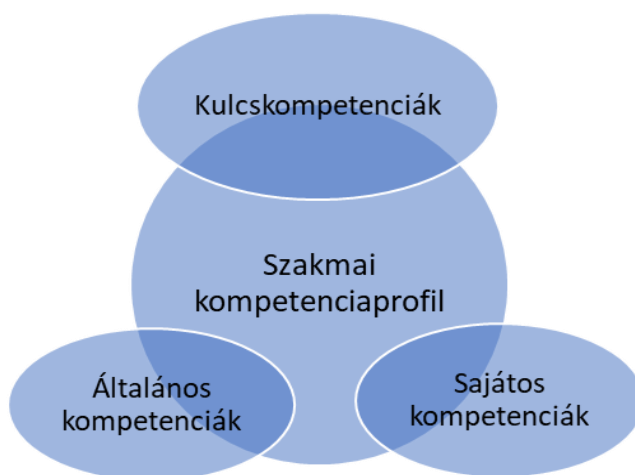
4. Szakmai kompetencia és képzési útvonalak

A koragyermekkorai nevelés során a gyermekek holisztikus fejlődésének támogatásán, a nevelés és gondozás által személyiségük teljes kibontakozásának lehetővé tételén van a hangsúly. A pedagógusok szempontjából fontos, hogy minden gyermek érdeklődéséhez, szükségletéhez és adottságaihoz egyéniesítsék a folyamatot (Koragyermekkorai Nevelés Curriculuma, 2019). A bölcsődei nevelés célja, hogy a kisgyermek el sajátítsa azokat a készségeket, képességeket, amelyek segítik őket abban, hogy hatékonyan és kiegyensúlyozottan viselkedjenek saját kulturális környezetükben, sikeresen alkalmazkodjanak annak változásaihoz (MACSKE, 2023). Mindezt megvalósítandó az Európai Unió Tanácsának ajánlása (2019, 3) hangsúlyozza, hogy „a kisgyermekkorai neveléssel és gondozással foglalkozó személyzetnek összetett ismeretekkel, készségekkel és kompetenciákkal kell rendelkezniük ahhoz, hogy a gyermekek és családjaik támogatására irányuló szakmai szerepüknek megfeleljenek, továbbá mélységében kell érteniük a gyermeki fejlődést, és ismeretekkel kell rendelkezniük a kisgyermekkorra vonatkozó pedagógiáról”. Az alábbiakban megvizsgáljuk, hogy Romániában milyen képzési útvonalak mentén válhat valaki bölcsődei nevelővé, és ebben a folyamatban milyen szakmai kompetenciaprofil kialakítása a cél.

Romániában a jelenlegi törvényi szabályozás értelmében több (szövevényes ugyan) úton és szakképesítés mellett is betölthető bölcsődei nevelői állás, bizonyos feltételek mellett (Legea

198/2023, art. 249). Azok a pedagógiai líceumot végzettek, akik bölcsődei nevelő, illetve óvodapedagógusi szakirányon végeznek 2027-ig megfelelnek a jelenlegi jogszabályok értelmében a kisgyermeknevelői állás betöltésére. Emellett azok az egyetemi alapképzésben résztvevők, akik 2027 szeptemberéig befejezik tanulmányaikat óvodapedagógusi és tanítói alapképzésben, vagy akik korai nevelés mesteri szakirányon végeznek, szintén teljesítik a kisgyermeknevelői állás betöltésének feltételeit. Ugyanakkor bölcsődei nevelői állást azok is betölthetnek, akik tanítói képesítést nyújtó pedagógiai líceumot végzettek, valamint egyetemi alapképzésben szerzett tanítói és óvodapedagógusi oklevéllel rendelkeznek, és akik 2027 szeptember elsejéig a Nevelési Minisztérium által meghirdetett korai nevelés kurzust/ átképzést elvégzik. Azok a bölcsődei nevelők, akik a törvény életbe lépésekor már alkalmazásban voltak, 2028 szeptember elsejéig betölthetik állásukat, amennyiben eleget tesznek a minisztérium által kidolgozott átképzési metodológia elvárásainak. Azok, akik szakképesítettek (bölcsődei nevelői vagy óvodapedagógusi pedagógiai líceumi végzettséggel, illetve korai nevelési mesteri szakirányt igazoló oklevéllel rendelkeznek) és dolgoznak már legalább két éve (a törvény életbe lépéséhez képest) betölthetnek címzetes kisgyermeknevelői állást. Akik azonban tanítói végzettséggel (pedagógiai líceumban) vagy tanító-óvodapedagógusi egyetemi alapképzéssel rendelkeznek és 2 éve már bölcsődei nevelőként dolgoznak, szintén címzetes állást tölthetnek be, de csak akkor, ha 2027 szeptember elsejéig korai nevelési kurzust is elvégeznek. Láthatjuk, hogy jelen pillanatban nem egyetlen út vezet a kisgyermeknevelői pálya felé, ugyanakkor ami jelentős perspektívát jelent, hogy a közeljövőben megjelenik a kisgyermeknevelő alapszak és mesteri a romániai pedagógusképzésben is, ami a szakmai felkészítés hatékonyságának biztosítását vetíti előre.

A szakmai felkészítés során lényeges szem előtt tartani azokat a kompetenciákat, amelyek a tevékenység hatékony megvalósítását lehetővé teszik. Milyen kompetenciákat kell birtokolnia egy kisgyermeknevelőnek? Természetesen azokat, amelyek azoknak a szerepeknek a betöltését, valamint tevékenységeknek a megvalósítását lehetővé teszik, amelyekkel a kisgyermeknevelő munkája során szembesül. Egy kisgyermeknevelőnek igen változatos a tevékenysége, ami túlmutat a kisgyermekkel való foglalkozáson. Romániában a Foglalkoztatási Sztenderdek (Standarde Ocupationale, 2010) szerint a bölcsődei nevelők alapvetően az alábbi tevékenységeket valósítják meg: a gyermek és családja pedagógiai/didaktikai támogatása, a gyermek globális és integrált fejlesztése, a gyermeki fejlődés nyomon követése, a tevékenységek megtervezése, a gyermekek biztonságának és épségének a biztosítása, a dokumentáció kezelése, vezetése. Ennek megfelelően olyan kompetenciákat kell birtokolniuk, amelyek lehetővé teszik ezen tevékenységek hatékony kivitelezését.

5.ábra: Bölcsődei nevelők szakmai kompetenciaprofiljának alkotóelemei (saját szerkesztés)

A bölcsődei nevelők szakmai kompetenciái a már említett Foglalkoztatási Sztenderdek (Standarde Ocupationale, 2010) szerint a kulcskompetenciák mellett az általános és sajátos kompetenciák keresztmetszetében jelennek meg és az alábbiakban ragadhatók meg:

2.táblázat: Bölcsődei nevelők kompetenciái (forrás: Stan, 2019, 21)

Kulcskompetenciák	Általános kompetenciák	Sajátos kompetenciák
Államnyelven történő kommunikáció	Á1. A kedvezményezettek biztonságának és épségének biztosítása	S1. A szülők nevelésének támogatása
Idegen nyelvű kommunikáció	Á2. A tevékenységek tervezése	S2. A gyermek általános integrált fejlesztésének támogatása
Matematikai, természettudományi és technológiai kompetenciák	Á3. A kedvezményezettekkel való kommunikáció	S3. A gyermek fejlődésének nyomon követése
Digitális kompetenciák	Á4. A dokumentáció kezelése	
A tanulás tanulása	Á5. A munkabiztonsági és egészségügyi normák betartása	
Személyközi és állampolgári kompetencia	Á6. A kedvezményezettek jogainak tisztelete	
Kulturális kompetencia		

Mindenik általános és sajátos kompetencia mentén további kompetenciaelemek meghatározása teszi teljessé a kisgyermeknevelők kompetencia-arculatát.

Á1. A kedvezményezettek biztonságának és épségének biztosítása

-azonosítja és elhárítja a kockázati helyzeteket, elsősegélyt nyújt sürgősségi helyzetekben

Á2. A tevékenységek tervezése

-meghatározza a megvalósítandó tevékenységeket, megbecsüli a megvalósításukhoz szükséges időtartamokat, valamint adaptálja és rangsorolja ezeket a gyermekek (pillanatnyi) igényeinek megfelelően.

Á3. A kedvezményezettekkel való kommunikáció

-elemzi a bölcsődések kommunikációs képességszintjét és meghatározza a legmegfelelőbb kommunikációs módozatokat a gyerekekkel; fogad és küld üzeneteket

Á4. A dokumentáció kezelése

-rendszeri és megőrzi a gyermekekre vonatkozó dokumentumokat, aktuálisan kitölti azokat

Á5. A munkabiztonsági és egészségügyi normák betartása

-alkalmazza a munkabiztonsági és egészségügyi normákat, jelenti a kritikus helyzeteket

Á6. A kedvezményezettek jogainak tisztelete

-meggátolja a gyerekek diszkriminációját, címkézését; védelmezi a gyermekek személyes adatait, értesíti a hatóságokat a gyerekek jogainak megsértése esetén

S1. A szülők nevelésének támogatása

-azonosítja a gyermek és családja támogatási igényeit, tájékoztatási és támogatási programot dolgoz ki a szülők számára, megtervezi a támogatási és tájékoztatási programokat és segíti a szülői képességek kibontakozását; a gyerekek szüleivel partnerségi kapcsolatot alakít ki és támogatja a szülő-gyermek kapcsolatot a beilleszkedés folyamatában; felméri/átlátja a családokban megmutatózó kockázati tényezőket

S2. A gyermek általános integrált fejlesztésének támogatása

-azonosítja a gyerekek fejlődési, gondozási és nevelési szükségleteit és megtervezi ezek fejlesztésének tevékenységeit; kiválasztja a gyermekek tevékenységeit serkentő módszereket és technikákat és serkenti a gyermeket a gondozási tevékenységekbe való bevonódásra; megfelelő fejlődési, gondozási és nevelési környezetet teremt, gondoskodik a gyermek érzelmi biztonságáról; a fejlődési, gondozási és nevelési tevékenységeket a gyermeki igényekhez adaptálja

S3. A gyermek fejlődésének nyomon követése

-felméri, értékeli a gyermekek fejlődését, korai intervenciót valósít meg a fejlődés zavarait tapasztalva

A romániai bölcsődei nevelők számára meghatározott kompetenciaelemek jelölésében erőteljes a képesség- és hozzáértés orientáltság a megfogalmazás szintjén. Ugyanakkor Göregen, Sharmahd és Silva (2021) azt hangsúlyozzák, hogy a kisgyermeknevelői kompetenciák sorában kiemelten fontos a hátrányos helyzetűek integrálására vonatkozó kompetenciaelemek fejlesztése is. Amennyiben ebből a szempontból elemezzük a bemutatott, romániai rendszer által igényelt kisgyermeknevelői kompetenciákat, megállapítható, hogy fellelhetőek általános formában (pl. a gyermeki és családi igényekre való odafigyelés vagy a differenciálás jelenléte révén), ugyanakkor előnyös lenne hangsúlyosabban és sajátosan is megragadni ezeket.

Érzelhető a bölcsődei nevelő szakmai kompetenciájának szerteágazó jellege, ebből következően válik érthetővé a szakmai felkészülés útkeresése a hazai pedagógusképzési gyakorlatban. Az oktatási ágazatba sorolás és az ezáltal professzionalizáció irányába tett lépések csakis a megfelelő szakmai kompetenciával rendelkező bölcsődei nevelők képzése által teljesezhetnek ki.

Következtetések

A kisgyermekkor és az ebben az időszakban bejárt fejlődési út jelentőségének felismerése természetszerűen vezetett oda, hogy a bölcsődei neveléssel összefüggő jelenségkör egyre inkább a figyelem középpontjába kerüljön. A területet érintő változások romániai kontextusban történő vizsgálata azt láttatja, hogy vannak az átalakulásnak olyan szegmensei, (a) amelyek által egyértelműen az európai nemzetközi gyakorlathoz illeszkednek, más elemekben (b) a felzárkózás szándékát látjuk egyre inkább erősödni:

- (a) Az Európai Tanács Ajánlásai (2019, 2022) egyértelműen az egységes koragyermekkorai nevelési koncepció meghonosodását szorgalmazzák. Romániában már a 2019-es Koragyermekkorai Nevelés Curriculuma érvényesíti ezt a szemléletet és biztosítja nem csupán az óvodai és bölcsődei nevelés egymásra épülő és egységes jellegét, hanem hangsúlyozza a holisztikus fejlesztési szemlélet szükségességét is, amelyben a nevelés és gondozás feladatai összefonódnak, ugyanakkor a családokkal való együttműködés érdemben megvalósul, mint az egységes fejlesztés elengedhetetlen feltétele. E nemzetközi trendként megjelenő szemlélet megmutatkozott az oktatásszabályozó dokumentumok szintjén, de az intézményszervezési keretek ehhez való adaptálása később következett be, amint ezt a tanulmányban bemutattuk. Ma már a bölcsődei és az óvodai nevelés tehát egy ágazathoz tartozik, a bölcsődei nevelés is az oktatási rendszer része, és mint ilyen, megfelelő keretet és feltételeket teremt a haladó fejlesztési szemlélet érvényesítésének. Ez azt jelenti tehát, hogy formai és tartalmi dimenzióban egyaránt a haladó nemzetközi tendenciákkal egyező a romániai koragyermekkorai nevelés általában, a bölcsődei nevelés sajátosan, hiszen sok olyan európai ország van, ahol az ágazati egységesítés nem történt még meg és a bölcsődei nevelés nem az oktatási rendszer szerves része. Romániában viszont azt látjuk, hogy a nemzetközi szintű elvárások, ajánlások, tendenciák életre keltették és sürgették minden bizonnyal a hazai kisgyermekneveléssel kapcsolatos pozitív és felzárkózást jelentő változásokat.
- (b) Mindezek az előzmények természetszerűen keltették életre a szakemberek képzésének problémáját. Ez az a szegmens, amellyel kapcsolatosan azt tapasztaltuk, hogy kissé lemaradt a területet érintő változások dinamikájához képest, mert bár elkezdődtek a szakmai felkészítések és átképzések, a bölcsődei szakemberképzés új szintre emelésének gyakorlata még most van kidolgozás alatt, annak ellenére, hogy vannak olyan európai országok, ahol a kisgyermeknevelés már több éve a felsőoktatási rendszer részét képezi.

Összességében úgy látjuk, hogy Románia jól halad a kisgyermeknevelés professzionalizálódásának útján. Ezt egyrészt segíti a bölcsődei intézményrendszer haladó szemléletű átrendezése és megfelelő szemlélettel, tartalommal való feltöltése, ugyanakkor a kompetencialapú kisgyermeknevelői szakmai profil kidolgozása és a bölcsődei nevelők szakmai felkészítési rendszerének „korszerűsítése”, a felsőoktatási keretek közé emelésének a szándéka. Ez egyrészt a professzióvá alakulásnak az egyik

fokjelzője, ugyanakkor egyező a koragyermekkorai minőségbiztosítási keretrendszerben előirányzott dimenziókkal (European Commission, 2021) is, ahol a személyzet a hatékonyságát biztosító egyik alapvető tényezőnek minősül. A kisgyermekkorai nevelésre való odafigyelés, a rendszer formai és tartalmi elemeinek kimunkálása, a szakemberek minőségi felkészítésére való odafigyelés minden bizonnyal optimalizálni tudja a korosztályhoz tartozók fejlődését, jóllétét, tanulását, esélyeit, ugyanakkor várhatóan a pedagógusképzésben/-nek új lendületet és felfrissülést fog eredményezni/hozni a koragyermekkorai szegmensben és az ezzel összefüggő tanítóképzés területén egyaránt.

Szakirodalom

Aggné, P. V., Mikonya, Gy., Mészárosné Darvay, S., & Szakra, E. (2014). *Kora gyermekkorai nevelés- és családtörténet*. ELTE TÓK, Budapest.

Aursand, L., Jensen, S.K., Langholm, C. & Lindgaard, C. V. (Eds.) (2022). *Quality and Curricula in Early Childhood Education and Care*. CIDREE Yearbook 2022. Oslo: The Norwegian Directorate for Education and Training.

Barabási, T. (2023). A koragyermekkorai nevelés bölcsődei és óvodai vetületei. Tanulási tevékenység típusok a Koragyermekkorai Nevelési Curriculum tükrében. In Barabási, T., Dósa, Z., Péter, L. & Szántó B. (Eds.), *Kompetencia- és tudástranszfer az oktatásban* (pp. 7–34). Kolozsvári Egyetemi Kiadó.

Barabási, T., & Stark, G. (2021). A curriculum előírásainak érvényesítése az otthonóvodáztatás időszakában. *PedActa*, 11(2). <https://doi.org/10.24193/PedActa.11.2.1>. URL: http://padi.psiedu.ubbcluj.ro/pedacta/article_11_2_1.pdf (2024.02.15)

Darvay, S. (2018). A bölcsődei szakemberképzés új szintje. In Á. Bárdi, N. Gombos, & E. Tóth (Eds.), *Kisgyermeknevelés a 21. században* (pp. 11–22). KRE – L'Harmattan Kiadó.

Európai Unió Tanácsa. (2019). Ajánlás a magas színvonalú kisgyermekkorai nevelési és gondozási rendszerekről. URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019H0605\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019H0605(01)&from=EN) (2024.02.10).

Európai Unió Tanácsa. (2022). Ajánlás a kisgyermekkorai nevelésről és gondozásról: a 2030-ra vonatkozó barcelonai célok (2022/C 484/01). URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32022H1220\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32022H1220(01)) (2024.02.11).

European Commission, Eurydice. (n.d.). National Education Systems. Retrieved from <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems> (2025.01.04)

European Commission. (2021). Early childhood education and care and the COVID-19 crisis: Understanding and managing the impact of the crisis on the sector. Luxembourg: Publications Office of the European Union. URL: <https://www.euractiv.ro/documente/raport%20educatie%20UE.pdf> (2024.02.15).

Fizel, N. (2017). A pedagógusprofesszió és a hazai kutatástörténeti előzmények. *Pedagógiai történeti Szemle*, 3(3–4), 55–67. <https://doi.org/10.22309/PTSZEMLE.2017.3.4>. URL: <https://real.mtak.hu/92682/1/74-162-1-SM.pdf> (2024.02.18).

Göregen, M.F., Sharmahd, N., & Silva, C. (Eds.). (2021). *Intercultural competences for the training of educational staff in early childhood services*. University of Florence.

Gyöngy, K. (2014). *A bölcsődei művészeti nevelés előzményei és jelen gyakorlata*. ELTE Eötvös Kiadó.

Hotărârea nr. 566 din 28 aprilie 2022, Metodologia de organizare și funcționare a creșelor și a altor unități de educație timpurie antepreșcolară. URL: [METODOLOGIE 28/04/2022 - Portal Legislativ](#) (2023.10.21).

Kocsis, I. E. (2019). A bölcsődék szerepe a kisgyermekkorai nevelésben. In Á. Bárdi, N. Gombos, & E. Tóth (Eds.), *Kisgyermeknevelés a 21. században* (pp. 23–34). KRE – L'Harmattan Kiadó.

Legea 198/2023, art. 249, In MONITORUL OFICIAL nr. 613 din 5 iulie 2023. URL: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/271896> (2024.02.12).

Magyarországi Családi Bölcsődék Közhasznú Egyesülete. (2023). *A bölcsődei nevelés-gondozás országos alaprogramja*. URL: https://macske.hu/wp-content/uploads/2023/05/Alaprogram_SNI_bovitett_honlapra_2023..pdf (2024.02.20)

Ministerul Educației Naționale. (2019). Curriculum pentru educație timpurie (a copiilor de la naștere până la vârsta de 6 ani). URL: https://www.edu.ro/sites/default/files/Curriculum%20ET_2019_aug.pdf (2020.06.12).

Ministerul Educației și Cercetării. (2019). A koragyermekkorai nevelés curriculumuma. București.

Ministerul Educației. (2023). *Raport privind starea învățământului preuniversitar din România 2022 – 2023*. București. URL: https://www.edu.ro/sites/default/files/_fi%C8%99iere/Minister/2023/Transparenta/Rapoarte_sistem/Raport-Starea-Invatamantului-preuniversitar-2022-2023.pdf (2024.02.13)

Németh A. (2014). *A pedagógusprofesszió történeti kutatás főbb irányai és koncepciói*. In *Iskola a társadalmi térben és időben 2013*. PTE Oktatás és Társadalom Doktori Iskola, Pécs. URL: <https://mek.oszk.hu/15500/15501/15501.pdf> (2024.02.13)

Nistor, I. (2019). *Locul și rolul creșelor în sistemul educațional românesc*. URL: <https://www.legistm.ro/blog/locul-si-rolul-creșelor-in-sistemul-educational-romanesec> (2024.02.11)

[National Education Systems \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/en/press-areas/pages/default.aspx) (2024.02.11)

ORDIN nr. 3811 din 10.03.2023 pentru aprobarea implemetării proiectului privind organizarea și derularea programului de formare Abilitare curriculară pentru educație timpurie. URL: https://ccdolt.ro/images/OME_3811_din_10.03.2023.pdf (2023.10.21).

ORDIN nr. 6310 din 29 noiembrie 2022, privind diferențierea salariilor de bază în 00 funcție de studiile absolvite pentru personalul didactic de predare încadrat în funcția didactică de educator-puericultor. URL: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/262337> (2023.10.21).

Ordonanță de urgență nr. 100 din 10 septembrie 2021 [Sürgösségi Kormányrendelet]. Legislație (Just). URL: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/246364> (2024.02.11)

Pásztor, E. (2020). A kisgyermeknevelők továbbképzésének lehetséges újai az egyetemi diploma után. In *Bölcsődevezetők kézikönyve – Kisgyermeknevelők szakmai-módszertani tudástára*. 13. kiegészítő kötet, G8, Raabe Klett Oktatási Tanácsadó és Kiadó Kft., Budapest, 1–19.

Stan, L. (2019). Profilul de competențe al educatorului-puericultor. *Didactica Pro*, 4–5(114–115), 18–22. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3521011>. URL: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/18-22_16.pdf (2024.02.14).

Standard ocupațional. Educator-puericultor. În sectorul: Sănătate, Igienă, Asistență Socială. (2010). URL: http://intern.anc.edu.ro/virtualanc/crud/standarde/standarde_ocupationale/brain/upload/Educator%20puericultor_00.pdf (2024.02.15).

Szerző:

Barabási Tünde, Babeș-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, e-mail: tunde.barabasi@ubbcluj.ro

Köszönetnyilvánítás

A kutatás az MTA Domus magyarországi pályázat támogatásával valósult meg